

Briselē, 22.9.2020.
COM(2020) 571 final

2020/0262 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA,

**ar ko groza Direktīvu 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts
ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā**

{SEC(2020) 302 final} - {SWD(2020) 183 final} - {SWD(2020) 184 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Vēzis — neatkarīgi no tā, vai tas saistīts ar darba apstākļiem, — ir otrs izplatītākais nāves cēlonis ES valstīs pēc sirds un asinsvadu slimībām; tas izraisa aptuveni ceturto daļu no visiem nāves gadījumiem¹. Tas atzīts par vienu no galvenajiem priekšlaicīgas nāves cēloņiem Eiropas Savienībā. Vēzis ietekmē ne tikai atsevišķu iedzīvotāju veselību un ģimenes dzīvi, bet arī nacionālās veselības aprūpes un sociālā nodrošinājuma sistēmas, dalībvalstu budžetus un ekonomikas produktivitāti un izaugsmi.

Tāpēc cīņas pastiprināšana pret vēzi ir steidzama ES prioritāte. Šajā nolūkā, kā Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena paziņojusi savās politikas pamatnostādnēs², Komisija līdz 2020. gada beigām nāks klajā ar Eiropas plānu, kura mērķis ir mazināt šīs slimības izraisītās ciešanas un atbalstīt dalībvalstis vēža kontroles un aprūpes uzlabošanā, lai nodrošinātu taisnīgāku piekļuvi ārstēšanai visā ES.

Vēzis ir arī galvenais ar darbu saistītu nāves gadījumu cēlonis ES³: pašlaik ik gadu 52 % ar darbu saistīto nāves gadījumu izraisa ar darbu saistīts vēzis; salīdzinājumam — asinsrites slimības izraisa 24 % ar darbu saistīto nāves gadījumu, citas slimības — 22 % un traumas — 2 % šādu gadījumu. Tāpēc ar šo un citu iniciatīvu palīdzību cīņa pret arodekspozīcijas izraisītu vēzi būs Eiropas Vēža uzveikšanas plāna neatņemama daļa. Šā priekšlikuma konkrētais mērķis ir uzlabot darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzību, samazinot arodekspozīciju trim kancerogēnām vielām vai vielu grupām (turpmāk “vielas”), nodrošināt lielāku skaidrību darba ņēmējiem, darba devējiem un regulējuma īstenotājiem un radīt vienlīdzīgākus konkurences apstākļus ekonomikas dalībniekiem.

Priekšlikums nāk klajā laikā, kad ES un pasaule piedzīvo vēl nepieredzētu krīzi. Covid-19 pandēmijai ir nopietnas sekas veselības, ekonomikas un sociālajā jomā, un tās būs jārisina. Pandēmija arī liek saprast to, cik svarīgi ir drošības un veselības aizsardzības apsvērumi darbavietās, jo īpaši tajās, kas krīzes situācijās reaģē vispirms. Tā ir kārtējais stimuls pastiprināt centienus, ar kuriem darba ņēmēji un sabiedrība tiek aizsargāti no visiem iespējamajiem arodriskiem, tādējādi pozitīvi ietekmējot nodarbinātību un ekonomiku.

Lai pēc krīzes veidotu spēcīgu, sociāli orientētu Eiropu, ES ekonomikas atveseļošanās procesā būs vajadzīgi pastāvīgi uzlabojumi virzībā uz drošāku un veselīgāku darbu visiem. Turklāt, kā norādīts paziņojumā “Spēcīga sociālā Eiropa taisnīgai pārejai”⁴, darba ņēmēju aizsardzības pasākumiem jāiet kopsolī ar dažādām sociālajām, ekonomikas un tehnoloģiju norisēm, vienlaikus nodrošinot pastāvīgu aizsardzību pret tradicionālajiem riskiem.

¹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Cancer_statistics#Deaths_from_cancer

² “Eiropas Savienība, kas tiecas uz augstākiem mērķiem. Mana programma Eiropai”, pieejams vietnē https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_lv.pdf.

³ EU-OSHA (2017), “Nelaimes gadījumu darbā un arodslimību izmaksu starptautisks salīdzinājums”, pieejams vietnē <https://osha.europa.eu/lv/publications/international-comparison-cost-work-related-accidents-and-illnesses/view>.

⁴ Komisijas paziņojums “Spēcīga sociālā Eiropa taisnīgai pārejai” (COM(2020) 14 final), pieejams vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0014>.

Lai saglabātu Eiropas augstos darba drošības un veselības aizsardzības (*OSH*) standartus, savā paziņojumā Komisija jau apņēmusies pārskatīt *OSH* stratēģiju, cita starpā pievēršot uzmanību eksponētībai bīstamām vielām. Eiropas sociālo tiesību pīlārs⁵, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija kopīgi izsludināja sociālajā samītā par taisnīgām darbvietām un izaugsmi 2017. gada 17. novembrī, paredz darba ņēmēju tiesības uz veselīgu, drošu un labi pielāgotu darba vidi, kas ietver aizsardzību pret kancerogēniem. Paziņojumā “Drošāks un veselīgāks darbs visiem”⁶ Komisija arī uzsver, ka Eiropas Savienībai ir jāturpina investēt darba drošības un veselības aizsardzības jomā, un ir apņēmusies pastiprināt cīņu pret arodekspozīcijas izraisītu vēzi, izstrādājot tiesību aktu priekšlikumus. Arī nesen paplašinātais Ceļveža par kancerogēniem⁷ pakts, kas tika parakstīts Helsinkos 2019. gada 28. novembrī, parāda, ka ievērojams skaits ieinteresēto personu saglabā apņēmību uzlabot darba ņēmēju aizsardzību pret eksponētību kancerogēnām vielām.

Lai papildus veicinātu darba ņēmēju labāku aizsardzību, Komisija turpina Kancerogēnu un mutagēnu direktīvas (turpmāk “Direktīva”)⁸ atjaunināšanas procesu, lai neatpaliktu no jaunajām zinātnes atziņām un tehnoloģiju attīstības un ņemtu vērā ieinteresēto personu viedokļus. Saskaņā ar Direktīvas 16. pantu arodekspozīcijas robežvērtības, pamatojoties uz pieejamo informāciju, tostarp zinātniskajiem un tehniskajiem datiem, Direktīvas III pielikumā nosaka visiem kancerogēniem vai mutagēniem, attiecībā uz kuriem tas iespējams. Saskaņā ar Direktīvas 17. panta 1. punktu tās III pielikumu var grozīt saskaņā ar procedūru, kas noteikta Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 153. panta 2. punktā, proti, parasto likumdošanas procedūru.

Dažu pēdējo gadu laikā Komisija ir ierosinājusi trīs direktīvas, ar ko groza Direktīvu. Minētās trīs direktīvas Eiropas Parlaments un Padome pieņēma attiecīgi 2017. gada decembrī⁹, 2019. gada janvārī¹⁰ un 2019. gada jūnijā¹¹. Šīs trīs pārskatīšanas attiecas uz kopumā 26 vielām, un tajās cita starpā tika pārskatītas divas esošās arodekspozīcijas robežvērtības,

⁵ Eiropas sociālo tiesību pīlārs, 2017. gada novembris, pieejams vietnē https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_lv.pdf.

⁶ Komisijas paziņojums “Drošāks un veselīgāks darbs visiem. ES darba drošības un veselības aizsardzības tiesību aktu un politikas modernizēšana” (COM(2017) 12 final), pieejams vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52017DC0012>.

⁷ <https://roadmaponcarnogens.eu/about/the-roadmap/>.

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/37/EK (2004. gada 29. aprīlis) par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā, pieejama vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32004L0037>.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/2398 (2017. gada 12. decembris), ar ko groza Direktīvu 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā, pieejama vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1571906530859&uri=CELEX:32017L2398>.

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/130 (2019. gada 16. janvāris), ar ko groza Direktīvu 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā, pieejama vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1571906467330&uri=CELEX:32019L0130>.

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/983 (2019. gada 5. jūnijs), ar ko groza Direktīvu 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā, pieejama vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1571906381017&uri=CELEX:32019L0983>.

ieviestas 22 jaunas arodekspozīcijas robežvērtības un noteikta piebilde par iedarbību caur ādu¹² atlikušajām divām vielām (nenosakot tām arodekspozīcijas robežvērtības).

Lai ierosinātu šo ceturto Direktīvas grozījumu, Komisija 2017. gada jūlijā¹³ un novembrī¹⁴ saskaņā ar LESD 154. pantu Eiropas līmenī veica divposmu apspriešanos ar sociālajiem partneriem. Gan darba ņēmēju, gan darba devēju organizācijas apstiprināja, ka turpmāk minētās trīs vielas darba ņēmēju aizsardzības kontekstā ir ļoti svarīgas, un aicināja Komisiju turpināt sagatavošanas darbu, lai noteiktu arodekspozīcijas robežvērtības trim prioritārajiem kancerogēniem:

- akrilnitrilam,
- niķeļa savienojumiem,
- benzolam.

Šo sarakstu dalībvalstu iestādes, darba devēju un darba ņēmēju organizācijas atkārtoti apstiprināja trīspusējās Darba drošības un veselības aizsardzības padomdevējas komitejas (ACSH) īpašajā Ķīmisko vielu darba grupā (WPC) atbilstoši tās pilnvarām, kurās Komisija lūdz WPC aktīvi iesaistīties, iesakot prioritātes jauniem vai pārskatītiem zinātniskiem izvērtējumiem.

Vairāk nekā viens miljons darba ņēmēju pašlaik ir pakļauti akrilnitrila, niķeļa savienojumu vai benzola iedarbībai. Ja ES līmenī netiks veikti nekādi pasākumi, šie darba ņēmēji arī turpmāk būs pakļauti riskam saslimt ar vēzi vai ciest no citām nopietnām veselības problēmām. Šim priekšlikumam pievienotajā ietekmes novērtējumā ir sniegta detalizēta informācija par šo trīs vielu dažādajiem lietojumiem un to ietekmi uz darba ņēmējiem, kā arī par konkrētajām nozarēm, kurās darba ņēmēji ir tām eksponēti.

Direktīvā ir noteiktas vairākas vispārējas minimālās prasības, kas ļauj samazināt vai novērst eksponētību visiem tās darbības jomā ietilpstošajiem kancerogēniem un mutagēniem. Darba devējiem ir jāapzina un jānovērtē, kādi riski darba ņēmējiem rodas saistībā ar arodeksponētību konkrētiem kancerogēniem un mutagēniem, un, ja riski pastāv, eksponētība ir jānovērš. Ja tas ir tehniski iespējams, process vai ķīmiskā viela ir jāaizstāj ar nebīstamu vai mazāk bīstamu procesu vai ķīmisko vielu. Ja aizstāšana nav tehniski iespējama, ķīmiskie kancerogēni tehnisko iespēju robežās ir jāražo un jāizmanto noslēgtā sistēmā, lai nepieļautu ekspozīciju. Ja tas nav tehniski iespējams, darba ņēmēju eksponētība ir jāsamazina līdz zemākajam tehniski iespējamajam līmenim. Šādu samazināšanas pienākumu paredz Direktīvas 5. panta 2. un 3. punkts.

Papildus šīm vispārējām minimālajām prasībām Direktīvā ir skaidri norādīts, ka darba ņēmēju aizsardzības mehānisma neatņemama daļa ir arodekspozīcijas robežvērtību noteikšana

¹² Piebilde par iedarbību caur ādu norāda, ka ir iespējama būtiska uzņemšana caur ādu.

¹³ Apspriešanas dokuments, 26.7.2017. Pirmā posma apspriešanās ar sociālajiem partneriem (saskaņā ar LESD 154. pantu) par Direktīvas 2004/37/EK pārskatīšanu nolūkā tajā iekļaut saistošas arodekspozīcijas robežvērtības attiecībā uz vēl citiem kancerogēniem un mutagēniem, C(2017) 5191 final.

¹⁴ Apspriešanas dokuments, 10.11.2017. Otrā posma apspriešanās ar sociālajiem partneriem (saskaņā ar LESD 154. pantu) par Direktīvas 2004/37/EK pārskatīšanu nolūkā tajā iekļaut saistošas arodekspozīcijas robežvērtības attiecībā uz vēl citiem kancerogēniem un mutagēniem, C(2017) 7466 final.

kancerogēnu un mutagēnu ekspozīcijai ielabošanas rezultātā tiem kancerogēniem un mutagēniem, attiecībā uz kuriem tas iespējams¹⁵. Ķīmiskajām vielām, kurām šādas vērtības vēl nav noteiktas, tās ir jānosaka, un šīs vērtības ir jāpārskata, ja tas kļūst iespējams, ņemot vērā jaunākos zinātniskos datus¹⁶. Arodekspozīcijas robežvērtības konkrētiem kancerogēniem vai mutagēniem ir noteiktas Direktīvas III pielikumā.

Ja, nosakot ES mēroga arodekspozīcijas robežvērtības, tiek samazināta arodeksponētība kancerogēniem un mutagēniem, tas palīdz novērst gan saslimšanu ar vēzi un tā izraisītus nāves gadījumus, gan citas nozīmīgas šo vielu izraisītas veselības problēmas, kas nav saistītas ar vēzi. Tādējādi tiek uzlabota darba ņēmēju aizsardzība — palielinās Eiropas darba ņēmēju darba dzīves ilgums, kvalitāte un produktivitāte, visā ES tiek nodrošināts līdzīgs minimālais aizsardzības līmenis, turklāt tas palīdz uzlabot ES produktivitāti un konkurētspēju un uzlabo vienlīdzīgus konkurences apstākļus uzņēmumiem.

Pieejamā informācija, tostarp zinātniskie dati, apstiprina, ka III pielikums jāpapildina ar jaunām vai pārskatītām arodekspozīcijas robežvērtībām trim iepriekš minētajām kancerogēnajām vielām. Tā arī apstiprina vajadzību saglabāt vai pievienot piebilde par akrilnitrila un benzola iedarbību caur ādu, kā arī piebilde par ādas¹⁷ un elpceļu¹⁸ sensibilizāciju niķeļa savienojumu iedarbības rezultātā.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, tiek ierosināts veikt īpašus pasākumus, lai III pielikumā noteiktu arodekspozīcijas robežvērtības akrilnitrilam un niķeļa savienojumiem un pārskatītu benzolam noteikto arodekspozīcijas robežvērtību. Papildus minētajām arodekspozīcijas robežvērtībām tiek arī ierosināts III pielikumā iekļaut piebilde par akrilnitrila iedarbību caur ādu, kā arī piebilde par ādas un elpceļu sensibilizāciju niķeļa savienojumu iedarbības rezultātā. Turklāt tiek saglabāta esošā piebilde par benzola iedarbību caur ādu.

Saskanība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā

Šī iniciatīva atbilst 2017. gadā izsludinātajam Eiropas sociālo tiesību pīlāram¹⁹, it īpaši tā 10. principam, kas paredz darba ņēmēju tiesības uz veselīgu, drošu un labi pielāgotu darba vidi. Jaunu vai pārskatītu arodekspozīcijas robežvērtību noteikšana palīdz nodrošināt darba ņēmēju veselības un drošības augsta līmeņa aizsardzību.

Šī iniciatīva atbilst arī paziņojumam “Drošāks un veselīgāks darbs visiem”²⁰, kurā Komisija uzsver, ka Eiropas Savienībai ir jāturpina investēt darba drošības un veselības aizsardzības jomā, un apņemas pastiprināt cīņu pret arodekspozīcijas izraisītu vēzi, izstrādājot tiesību aktu priekšlikumus.

¹⁵ Direktīvas 1. panta 1. punkts un 13. apsvērums.

¹⁶ Direktīvas 16. panta 1. punkts un 13. apsvērums.

¹⁷ Piebilde par ādas sensibilizāciju nozīmē, ka eksponētība vielai var izraisīt nelabvēlīgu ādas reakciju.

¹⁸ Piezīme par elpceļu sensibilizāciju nozīmē, ka vielas ieelpošana var izraisīt nelabvēlīgu reakciju elpošanas orgānos.

¹⁹ Sk. 5. zemsvēitras piezīmi.

²⁰ Komisijas paziņojums “Drošāks un veselīgāks darbs visiem. ES darba drošības un veselības aizsardzības tiesību aktu un politikas modernizēšana” (COM(2017) 12 final), pieejams vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52017DC0012>.

Saskanība ar citām Savienības politikas jomām

Eiropas Vēža uzveikšanas plāns

Politikas pamatnostādņēs Eiropas Komisijai²¹ priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena atzina, ka Eiropas Savienība var darīt daudz vairāk, lai cīnītos pret vēzi, un pauda apņemšanos ierosināt Eiropas plānu cīņai pret vēzi. 2020. gada 4. februārī Eiropas Parlamentā notikušajā konferencē “Eiropas Vēža uzveikšanas plāns: sasniegsim vairāk!” Komisija sāka Eiropas Vēža uzveikšanas plānam veltītu Eiropas Savienības mēroga apspriešanu.

Eiropas Vēža uzveikšanas plāns būs strukturēts četros pīlāros: profilakse, agrīna diagnosticēšana, ārstēšana un turpmākā aprūpe. Šis priekšlikums atbilst profilakses pīlāra mērķiem, piemēram, pasākumiem, kuru mērķis ir samazināt tādas vides riska faktorus, kā piesārņojums un eksponētība ķīmiskajām vielām, un jo īpaši samazināt eksponētību kancerogēniem darbavietā.

ES Pamattiesību harta

Iniciatīvas mērķi atbilst arī ES Pamattiesību hartas 2. pantam (tiesības uz dzīvību) un 31. pantam (tiesības uz godīgiem un taisnīgiem darba apstākļiem).

REACH regula

Ar *REACH* regulu²², kas stājās spēkā 2007. gadā, tika konsolidētas un attīstītas vairākas ES ķīmisko vielu jomas tiesību aktu daļas, to vidū tādas, kas attiecas uz riska novērtēšanu un riska pārvaldības pasākumu pieņemšanu. Ar minēto regulu cita starpā iedibinātas divas atšķirīgas ES regulatīvās pieejas — ierobežojumi un licenču piešķiršana. Ar ierobežojumiem ES var noteikt nosacījumus, kas jāievēro, ražojot, laižot tirgū un/vai lietojot vielas, vielas maisījumā vai vielas izstrādājumā, bet licencēšanas mērķis ir pienācīgi kontrolēt risku, kurš saistīts ar vielām, kas rada ļoti lielas bažas, un sekmēt to pakāpenisku aizvietošanu ar piemērotām alternatīvām, kas ir ekonomiski un tehniski pamatotas²³.

Šajā priekšlikumā tiek izskatīti šādi piemērojamie *REACH* ķīmisko vielu licencēšanas un/vai ierobežošanas noteikumi:

- ierobežošana: benzola un tā maisījumu laišana tirgū un lietošana (ar dažiem izņēmumiem); niķeļa un tā savienojumu laišana tirgū un lietošana juvelierizstrādājumos un citos izstrādājumos, kas paredzēti saskarei ar ādu; akrilnitrila un tā maisījumu laišana tirgū vai lietošana plašam patēriņam,
- licencēšana: nevienai no šīm vielām saskaņā ar *REACH* regulu nav vajadzīga licence.

Direktīva un *REACH* regula juridiski viena otru papildina. Darba drošības un veselības aizsardzības pamatdirektīvā (Direktīvā 89/391/EEK)²⁴ ir izklāstīti galvenie arodriskā

²¹ Sk. 2. zemsvītras piezīmi.

²² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1907/2006 (2006. gada 18. decembris), kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu, pieejama vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX%3A32006R1907>.

²³ Komisijas paziņojums “Komisijas vispārējais ziņojums par *REACH* darbību un dažu elementu pārskatīšanu. Secinājumi un darbības”, pieejams vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0116&from=LV>.

²⁴ OV L 183, 29.6.1989, 1. lpp.

novēršanas un darba aizsardzības principi, un minētā direktīva attiecas uz visām darbības nozarēm. Minēto direktīvu paredzēts piemērot, neskarot esošus vai turpmākus valstu un ES noteikumus, kas ir vēl labvēlīgāki darba ņēmēju drošībai un veselības aizsardzībai. Pamatojoties uz Darba drošības un veselības aizsardzības pamatdirektīvas 16. pantu, tika pieņemtas vairākas atsevišķas direktīvas darba drošības un veselības aizsardzības jomā (tostarp Direktīva). Savukārt *REACH* regulā noteikts, ka tā ir piemērojama, neskarot darba ņēmēju aizsardzības tiesību aktus, tostarp Direktīvu.

Ņemot vērā Direktīvas un *REACH* regulas papildinošo darbību, ir pamatoti direktīvā ierosināt robežvērtības, jo:

- Direktīva attiecas uz jebkādu kancerogēna vai mutagēna lietojumu darbavietā visā tā aprites ciklā un uz darba ņēmēju eksponētību vielām, kas izdalās jebkuras darbības rezultātā neatkarīgi no tā, vai tas notiek ar nolūku vai bez tā un vai šī ķīmiskā viela ir vai nav pieejama tirgū,
- riska novērtējums, ko darba devēji veic saskaņā ar Direktīvu 2004/37/EK, ir saistīts ar darbavietu un konkrēto procesu, turklāt tajā būtu jāņem vērā darba ņēmēju kopējā eksponētība visiem darbavietā ikdienas darbā sastopamajiem kancerogēniem un mutagēniem,
- kancerogēnu arodekspozīcijas robežvērtības tiek noteiktas stingri regulētā procesā — pamatojoties uz pieejamo informāciju, tostarp zinātniskajiem un tehniskajiem datiem, apspriežoties ar ieinteresētajām personām —, kas noslēdzas ar iesniegšanu līdztiesīgajiem likumdevējiem pieņemšanai,
- arodekspozīcijas robežvērtības ir svarīga Direktīvas daļa un daļa no plašākas pieejas ķīmisko risku pārvaldībai darba drošības un veselības aizsardzības kontekstā.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

Juridiskais pamats

LESD 153. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka Eiropas Parlaments un Padome var “[LESD 153. panta] 1. punkta a) līdz i) apakšpunktā minētajās jomās ar direktīvām noteikt minimālās prasības, kas pakāpeniski jāievieš, ievērojot nosacījumus un tehniskos noteikumus katrā dalībvalstī. Ar šādām direktīvām vairās uzlikt tādas administratīvus, finansiālus un juridiskus ierobežojumus, kas traucētu veidoties un attīstīties mazajiem un vidējiem uzņēmumiem”. LESD 153. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka Savienība atbalsta un papildina dalībvalstu darbību šādā jomā: “uzlabojumi, jo īpaši darba vidē, lai aizsargātu darba ņēmēju veselību un drošību”.

Direktīvu 2004/37/EK pieņēma, pamatojoties uz LESD 153. panta 2. punkta b) apakšpunktu, lai uzlabotu darba ņēmēju veselību un drošību. Direktīvas 16. pantā ir paredzēts saskaņā ar LESD 153. panta 2. punktā noteikto procedūru pieņemt robežvērtības attiecībā uz visiem tiem kancerogēniem vai mutagēniem, kam tas ir iespējams.

Šā priekšlikuma mērķis ir stiprināt darba ņēmēju veselības aizsardzību saskaņā ar LESD 153. panta 1. punkta a) apakšpunktu, proti, Direktīvas III pielikumā norādīt jaunas vai pārskatītas robežvērtības, kā arī piebildes. Tādēļ LESD 153. panta 2. punkta b) apakšpunkts ir atbilstīgs juridiskais pamats Komisijas priekšlikumam.

Ievērojot LESD 153. panta 2. punktu, konkrēti darba vides uzlabošana darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzības nolūkos ir sociālās politikas aspekts, kas ietilpst gan ES, gan dalībvalstu kompetences jomā.

Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)

Tā kā riski darba ņēmēju veselībai un drošībai visā ES ir lielā mērā līdzīgi, ES noteikti jāatbalsta dalībvalstis šo risku mazināšanā.

Šā priekšlikuma sagatavošanas gaitā iegūtie dati parāda, ka starp dalībvalstīm pastāv lielas atšķirības attiecībā uz robežvērtību noteikšanu šajā priekšlikumā ietvertajiem kancerogēniem²⁵. Dažas dalībvalstis ir jau noteikušas saistošas robežvērtības, kas ir vienādas ar vai zemākas par ACSH ieteikto vērtību. Tas parāda, ka ir iespējama efektīva vienpusēja valsts līmeņa rīcība robežvērtību noteikšanā šīm ķīmiskajām vielām. Tomēr ir arī daudz gadījumu, kad dalībvalstīs noteiktās robežvērtības darba ņēmēju veselības aizsardzību nodrošina mazākā mērā nekā šajā priekšlikumā ierosinātā vērtība. Dažos citos gadījumos dalībvalstis nav noteikušas robežvērtības šiem kancerogēniem. Turklāt gadījumos, kad valsts robežvērtības ir noteiktas, tās stipri atšķiras, līdz ar to aizsardzības līmenis nav vienāds.

Šādos apstākļos ar dalībvalstu veiktajiem pasākumiem vien nav iespējams nodrošināt, ka uz visiem ES darba ņēmējiem visās dalībvalstīs tiek attiecinātas minimālās prasības darba ņēmēju veselības aizsardzībai pret riskiem, ko rada eksponētība šiem kancerogēniem.

Atšķirīgs aizsardzības līmenis var arī rosināt uzņēmumus pārvietot savas ražotnes uz dalībvalstīm ar zemākām prasībām. Visos gadījumos darba apstākļu prasību atšķirības ietekmē konkurētspēju, jo tirgus dalībniekiem rada atšķirīgas izmaksas. Šādu ietekmi uz vienoto tirgu var mazināt, ES līmenī nosakot skaidras un konkrētas minimālās prasības darba ņēmēju aizsardzībai dalībvalstīs.

No tā izriet, ka, lai sasniegtu šā priekšlikuma mērķus, ir vajadzīga ES līmeņa rīcība, un tas atbilst Līguma par Eiropas Savienību (LES) 5. panta 3. punktam. Direktīvu var grozīt tikai un vienīgi ES līmenī un pēc divposmu apspriešanās ar sociālajiem partneriem (darba devējiem un darba ņēmējiem) saskaņā ar LESD 154. pantu.

Proporcionalitāte

Šis priekšlikums ir solis noteikto mērķu — uzlabot darba ņēmēju dzīves un darba apstākļus — sasniegšanas virzienā.

Pēc saspringtām diskusijām ar visām ieinteresētajām personām (darba ņēmēju organizāciju pārstāvjiem, darba devēju organizāciju pārstāvjiem un valdību pārstāvjiem) ierosināto robežvērtību noteikšanā ir ņemti vērā sociālekonomiskās īstenojamības faktori.

Saskaņā ar LESD 153. panta 4. punktu šajā priekšlikumā paredzētie noteikumi nevienai dalībvalstij neliedz atstāt spēkā vai ieviest stingrākus ar Līgumiem saderīgus aizsargpasākumus, piemēram, noteikt zemākas robežvērtības. Saskaņā ar LESD 153. panta 3. punktu dalībvalstīm ir iespēja darba devējiem un darba ņēmējiem pēc to kopīga lūguma uzticēt to direktīvu īstenošanu, kas pieņemtas atbilstīgi LESD 153. panta 2. punktam, tādējādi ņemot vērā valstī iedibinātos pasākumus šīs jomas reglamentēšanai.

²⁵ Sk. 3. tabulu ietekmes novērtējumā.

No tā izriet, ka saskaņā ar proporcionalitātes principu, kā noteikts LES 5. panta 4. punktā, šis priekšlikums paredz tikai to, kas ir vajadzīgs minēto mērķu sasniegšanai.

Juridiskā instrumenta izvēle

LESD 153. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka minimālās prasības darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzības jomā var pieņemt “ar direktīvām”.

3. EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

Ex post izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes

Eiropas Savienības darba drošības un veselības aizsardzības direktīvu *ex post* izvērtējumā (REFIT izvērtējumā)²⁶ uzsvērts, ka ES joprojām tiek ražotas ķīmiskās vielas, kas klasificētas kā kancerogēni un mutagēni. Tām eksponēti ir arī ražošanas nozares darbinieki un pakārtotie lietotāji. Izvērtējuma galvenajos secinājumos norādīts, ka Direktīvai ir liela nozīme. Ņemot vērā bažas, ko dažādas ieinteresēto personu grupas paidušas izvērtēšanas procesā un valstu ziņojumos par īstenošanu, būtu jāizvērtē nepieciešamība pieņemt robežvērtības lielākam skaitam vielu. Direktīvas grozījumiem, ar kuriem tiek noteiktas vai mainītas trīs vielu arodekspozīcijas robežvērtības, nākotnē būtu jāuzlabo ķīmiskā riska pārvaldība un darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzība.

Apspriešanās ar ieinteresētajām personām

Divposmu apspriešanās ar Eiropas sociālajiem partneriem saskaņā ar LESD 154. pantu

2017. gadā²⁷ Komisija veica divposmu apspriešanos ar sociālajiem partneriem ES līmenī saskaņā ar LESD 154. panta 2. punktu. Apspriešanās ar sociālajiem partneriem pirmais posms noslēdzās 2017. gada 30. septembrī, un šai iniciatīvai tika izvirzītas trīs vielas. Apspriešanās otrais posms noslēdzās 2017. gada 22. decembrī, un tajā tika apstiprināts, ka šajā iniciatīvā jāpievēršas minētajām trim vielām.

Apspriešanās arī ļāva apzināt sociālo partneru viedokļus par iespējamo ES rīcības virzienu un veicamajiem pasākumiem Direktīvas III pielikumā iekļauto saistošo arodekspozīcijas robežvērtību noteikšanā un/vai pārskatīšanā, kā arī Direktīvas turpmākā pārskatīšanā.

Pirmā posma apspriešanās apstiprinājās — lai ieviestu labākus standartus visā ES un risinātu darba ņēmēju eksponētības problēmas, ir jārīkojas ES līmenī.

Visas trīs apspriešanās iesaistījušās darba ņēmēju organizācijas²⁸ atzina, ka jau spēkā esošie tiesību akti ir ļoti svarīgi un ka vajadzīga turpmāka rīcība. Visā visumā tās piekrita konsultatīvajā dokumentā aprakstītajām problēmām, apliecināja, cik lielu nozīmi tās piešķir darbinieku aizsardzībai pret veselības riskiem, ko izraisa eksponētība kancerogēniem un

²⁶ Komisijas dienestu darba dokuments “*Ex-post evaluation of the European Union occupational safety and health Directives (REFIT evaluation)*”, pieejams vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A52017SC0010>.

²⁷ Lai taupītu laiku un nodrošinātu ātrāku pārskatīšanu, šī divposmu apspriešanās attiecas uz Kancerogēnu un mutagēnu direktīvas trešo un ceturto (pašreizējā iniciatīva) pārskatīšanu. Šā iemesla dēļ laika intervāls starp apspriešanos un šo iniciatīvu ir garāks nekā parasti.

²⁸ Eiropas Arodbiedrību konfederācija (ETUC), Eiropas Neatkarīgo arodbiedrību konfederācija (CESI) un Eiropas Būvniecības un kokapstrādes darbinieku federācija (EFBWW).

mutagēniem, un uzsvēra, ka III pielikums pastāvīgi jāpapildina ar jaunām vai pārskatītām arodekspozīcijas robežvērtībām.

Četras apspriešanās iesaistījušās darba devēju organizācijas²⁹ atbalstīja mērķi efektīvi aizsargāt darba ņēmējus no arodekspozīcijas izraisīta vēža, tostarp noteikt saistošas arodekspozīcijas robežvērtības ES līmenī. Runājot par apspriešanas dokumentā apskatītajiem jautājumiem, darba devēji principā atbalstīja Direktīvas turpmāku pārskatīšanu, taču ar dažiem nosacījumiem. Darba devēju ieskatā saistošas arodekspozīcijas robežvērtības vajadzētu noteikt tikai prioritārajām vielām. Arodekspozīcijas robežvērtību noteikšanas procesam būtu jābalstās uz pamatotiem zinātniskiem pierādījumiem, tehnisko un ekonomisko īstenojamību, sociālekonomiskās ietekmes novērtējumu un trīspusējās ACSH atzinumu.

Apspriešanās ar sociālajiem partneriem otrais posms noslēdzās 2017. gada 22. decembrī. Šā otrā posma apspriešanas dokumentā bija apskatīti iespējamie ES rīcības virzieni nolūkā uzlabot darba ņēmēju aizsardzību pret kancerogēniem un mutagēniem.

Trīs otrā posma apspriešanās iesaistījušās darba ņēmēju organizācijas³⁰ atzina, ka ir svarīgi pilnveidot pastāvošo tiesisko regulējumu atbilstīgi ierosinātajiem Komisijas pasākumiem un arī plašāk, lai pastāvīgi apkarotu riskus, ko izraisa eksponētība kancerogēniem un mutagēniem. Tās vēlreiz uzsvēra, ka jāsasniedz mērķis — līdz 2020. gadam noteikt 50 arodekspozīcijas robežvērtības kancerogēniem un mutagēniem.

Četras otrā posma apspriešanās iesaistījušās darba devēju organizācijas³¹ apliecināja savu atbalstu pasākumiem, kuru mērķis ir efektīvi aizsargāt darba ņēmējus no arodekspozīcijas izraisīta vēža, tostarp saistošu arodekspozīcijas robežvērtību noteikšanai ES līmenī, tomēr uzsvēra, ka vērtībām jābūt samērīgām un tehniski īstenojamām. Lai gan darba devēji uzskatīja, ka Komisijas prioritāro vielu atlases kritēriji ir nozīmīgi, tie īpaši aicināja kritērijos iekļaut arī tehniskās un ekonomiskās īstenojamības aspektu.

No apspriešanās ar sociālajiem partneriem izriet, ka būtu lietderīgi ceturto reizi grozīt Direktīvu un noteikt jaunas vai pārskatītas arodekspozīcijas robežvērtības trim kancerogēniem.

Apspriešanās ar Darba drošības un veselības aizsardzības padomdevēju komiteju

ACSH sastāvā no katras dalībvalsts ir trīs pilntiesīgi locekļi, kuri pārstāv valdību, darba ņēmēju un darba devēju organizācijas, un apspriešanās ar šo komiteju notiek regulāri. Ņemot vērā Eiropas Ķīmikāliju aģentūras (ECHA) Riska novērtēšanas komitejas (RAC) sniegto informāciju, kā arī sociālekonomiskos un īstenojamības faktorus, tā sniedz atzinumus, kas tiek izmantoti Komisijas priekšlikuma sagatavošanā.

²⁹ BusinessEurope, Eiropas Amatniecības, mazo un vidējo uzņēmumu asociācija (UEAPME), Eiropas Ķīmisko vielu nozaru darba devēju grupa (ECEG) un Eiropas Metāla, inženierijas un tehnoloģiju nozaru darba devēju padome (CEEMET).

³⁰ Eiropas Sabiedrisko pakalpojumu arodbiedrību federācija (EPSU), Eiropas Arodbiedrību konfederācija (ETUC) un Eiropas Būvniecības un kokapstrādes darbinieku federācija (EFBWW).

³¹ BusinessEurope, Eiropas Amatniecības, mazo un vidējo uzņēmumu asociācija (UEAPME), Eiropas Ķīmisko vielu nozaru darba devēju grupa (ECEG) un Eiropas Metāla, inženierijas un tehnoloģiju nozaru darba devēju padome (CEEMET).

Direktīvas ceturtās pārskatīšanas vajadzībām *ACSH* ir pieņēmusi atzinumus par akrilnitrilu³², niķeļa savienojumiem³³ un benzolu³⁴. *ACSH* ierosinātā iespējamā pieeja ir šīm trim ķīmiskajām vielām noteikt vienu vai vairākas saistošas arodekspozīcijas robežvērtības un papildu piebildes visām trim vielām. Lai gan netiek ierosināts iekļaut bioloģiskās robežvērtības Kancerogēnu un mutagēnu direktīvā, *ACSH* piekrita, ka *RAC* ierosinātais benzola biomonitorings un akrilnitrila bioloģiskās robežvērtības būtu lietderīgas.

Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana

Saskaņā ar Direktīvu pārskatot robežvērtības vai nosakot jaunas, Komisija ievēro īpašu procedūru, kas paredz zinātnisku atzinumu un konsultāciju saņemšanu no *ACSH*. Ikvienu darba drošībai un veselības aizsardzībai veltīta pasākuma (īpaši attiecībā uz kancerogēniem un mutagēniem) pamatā ir stabila zinātniskā bāze. Tāpēc, lai procesā integrētu zinātniskās atziņas un lai ievērotu Komisijas 2017. gada 10. janvāra paziņojumu “Drošāks un veselīgāks darbs visiem”³⁵, Komisija konsultējas ar *ECHA RAC*.

RAC apkopo ļoti kvalitatīvas, salīdzināmas analītiskās zināšanas un nodrošina, ka Komisijas priekšlikumi, lēmumi un politika darba ņēmēju drošības un veselības aizsardzības jomā balstās uz pamatotiem zinātniskiem pierādījumiem. *RAC* locekļi ir augsti kvalificēti, attiecīgajā jomā specializējušies neatkarīgie eksperti, kas izvēlēti, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem. Viņi sniedz Komisijai atzinumus, kas ir noderīgi ES darba ņēmēju aizsardzības politikas izstrādē.

Saistībā ar šo iniciatīvu *RAC* sniedza trīs zinātniskus atzinumus par akrilnitrila³⁶, niķeļa savienojumu³⁷ un benzola³⁸ arodekspozīcijas robežvērtībām. Šajos atzinumos tā, balstoties uz pamatotiem zinātniskiem pierādījumiem, izvērtē ķīmisko vielu iedarbību uz darba ņēmēju veselību. *RAC* palīdzēja Komisijai izvērtēt jaunākos pieejamos zinātniskos datus un ierosināt arodekspozīcijas robežvērtības, kuras saskaņā ar Direktīvu darba ņēmēju aizsardzībai pret ķīmiskajiem riskiem jānosaka ES līmenī. Lai gan netiek ierosināts iekļaut bioloģiskās robežvērtības Kancerogēnu un mutagēnu direktīvā, *RAC* ieteica bioloģiskās robežvērtības akrilnitrilam un benzolam.

³² Atzinums pieejams vietnē https://circabc.europa.eu/sd/a/df365d23-26f3-4266-8a55-4b60f631506e/Doc.1050-19-EN%20ACSH%20WPC_CMD_Opinion_acrylonitrile%20Adopted%2004062019.pdf.

³³ Pieejams vietnē https://circabc.europa.eu/sd/a/4748ba6a-59aa-4349-9baa-f85dc59a4ed3/Doc.1054-19-EN_ACSH%20WPC_CMD_draft_Opinion_nickel%20rev-clean.pdf.

³⁴ Pieejams vietnē https://circabc.europa.eu/sd/a/b28832c6-8cc6-4a6c-b966-986211b180fc/Doc.1056-19-EN-ACSH%20CMD_Opinion_benzene%20Adoped%2004062019.pdf.

³⁵ Sk. 6. zemsvītras piezīmi.

³⁶ *RAC* atzinums par akrilnitrilu, pieejams vietnē https://echa.europa.eu/documents/10162/13641/acrylonitrile_opinion_en.pdf/102477c9-a961-2c96-5c4d-76fcd856ac19.

³⁷ *RAC* atzinums par niķeli un tā savienojumiem, pieejams vietnē https://echa.europa.eu/documents/10162/13641/nickel_opinion_en.pdf/9e050da5-b45c-c8e5-9e5e-a1a2ce908335.

³⁸ *RAC* atzinums par benzolu, pieejams vietnē https://echa.europa.eu/documents/10162/13641/benzene_opinion_en.pdf/4fec9aac-9ed5-2aae-7b70-5226705358c7.

Pēc divposmu apspriešanās ar Eiropas sociālajiem partneriem Komisijas Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts 2018. gada 9. maijā publicēja atklātu uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus³⁹. Mērķis bija novērtēt vairāku tādu politikas variantu sociālo, ekonomisko un vidisko ietekmi, kas vērsti uz darba ņēmēju veselības aizsardzību pret riskiem, kurus rada iespējama arodekspozīcija noteiktām vielām, tostarp akrilnitrilam, niķeļa savienojumiem un benzolam. Līgums tika sākts 2018. gada 3. septembrī, tā darbības ilgums bija 11 mēneši. Minētā pētījuma rezultāti bija galvenais pamats ietekmes novērtējuma ziņojumam, kas pievienots šim priekšlikumam.

Ietekmes novērtējums

Šo priekšlikumu pamato ietekmes novērtējums. Regulējuma kontroles padome izskatīja šo ietekmes novērtējuma ziņojumu 2020. gada 27. maijā. Par to tika sniegts pozitīvs atzinums ar atrunām. Šīs atrunas tika ņemtas vērā galīgajā ietekmes novērtējuma ziņojumā.

Attiecībā uz katru no trim kancerogēniem tika aplūkoti šādi dažādu robežvērtību varianti un/vai piebildes (par iedarbību caur ādu un par ādas un elpceļu sensibilizāciju):

- pamatscenārijs, kas neparedz nekādu ES rīcību nevienai no šajā iniciatīvā ietvertajām ķīmiskajām vielām (1. variants),
- papildus pamatscenārijam tika izvērtēta iespēja arodekspozīcijas robežvērtības noteikt vai nu tādā līmenī, kā to ierosinājusi ACSH, vai kādā citā līmenī (piemēram, stingrākā no dalībvalstu ievērotajām robežvērtībām vai RAC noteiktās arodekspozīcijas robežvērtības).

Vairāki citi varianti tika atmesti jau sākumā, jo tie bija vai nu nesamērīgi, vai mazāk efektīvi iniciatīvas mērķu sasniegšanā. Šie noraidītie varianti ir saistīti vai nu ar arodekspozīcijas robežvērtību noteikšanas veidu, vai ar cita instrumenta izvēli, vai ar MVU atbalstu. Noraidītie varianti, kas saistīti ar arodekspozīcijas robežvērtību noteikšanas veidu, bija aizliegums izmantot kancerogēnas ķīmiskās vielas un visstingrākās ES dalībvalstīs noteiktās arodekspozīcijas robežvērtības pieņemšana. Citi apsvērtie instrumenti bija uz konkrētu nozari orientētas informācijas sniegšana, negrozot Direktīvu, tirgus instrumenti, nozaru pašregulācija, regulēšana ar citiem ES instrumentiem (*REACH*) un norādījumu dokumenti. Papildus tam tika atmests arī variants, kas paredz pieņemt MVU pielāgotus risinājumus, jo šādā gadījumā ļoti liels skaits darba ņēmēju Eiropā paliktu ārpus Direktīvas darbības jomas.

Par katru ķīmisko vielu tika veikta dažādu politikas variantu ekonomiskās, sociālas un vidiskās ietekmes analīze. Pētījuma rezultāti ir izklāstīti šim priekšlikumam pievienotajā ietekmes novērtējumā. Politikas variantus salīdzināja un vēlamo variantu izraudzījās, pamatojoties uz šādiem kritērijiem: efektivitāte, lietderība un saskanība. Izmaksas un ieguvumus aprēķināja par 60 gadu periodu, ievērojot prognozēto vēža slimību radīto slogu šādā periodā, lai tiktu pienācīgi ņemts vērā vēža latentuma periods. Visi analītiskās izpētes posmi atbilda Labāka regulējuma pamatnostādņem⁴⁰.

Šajā priekšlikumā attiecībā uz visām ķīmiskajām vielām tika izvēlēti un tiesību aktu noteikumos iestrādāti no ACSH atziniem izrietošie pasākumi, tostarp trim vielām noteiktie

³⁹ Uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus dokumenti pieejami vietnē <https://etendering.ted.europa.eu/cft/cft-display.html?cftId=3559>.

⁴⁰ Pieejams vietnē https://ec.europa.eu/info/better-regulation-guidelines-and-toolbox_lv.

pārejas periodi. Šie pārejas pasākumi dos uzņēmumiem vairāk laika vajadzīgo ieguldījumu veikšanai, vienlaikus jau uzlabojot darba ņēmēju aizsardzību. Lai gan sagaidāms, ka gada griezumā izmaksas katram uzņēmumam būtu ilgtspējīgas, lielākā daļa ieguldījumu riska pārvaldības pasākumos tiktu veikti aprēķinā aptvertā 60 gadu perioda sākumā. Akrilnitrila un benzola arodekspozīcijas robežvērtību sāks piemērot pēc četrus gadus pārejas perioda, kas sāksies no Direktīvas spēkā stāšanās dienas. Turklāt periodā no diviem līdz četriem gadiem pēc Direktīvas stāšanās spēkā būs piemērojama benzola pārejas arodekspozīcijas robežvērtība. Šie pārejas pasākumi uzskatāmi par vajadzīgiem un pietiekamiem, lai uzņēmumi varētu veikt nepieciešamos ieguldījumus. Konkrēti niķeļa savienojumiem pārejas pasākumi būs spēkā līdz 2025. gada 17. janvārim, lai tie būtu saskaņoti ar pieņemtajiem pārejas pasākumiem, kuri attiecas uz hromu (VI)⁴¹ un kuri arī ir spēkā līdz 2025. gada 17. janvārim. Abas vielu grupas (niķeļa savienojumi un hroma (VI) savienojumi) ir bieži sastopamas vienās un tajās pašās nozarēs un bieži arī vienos un tajos pašos procesos. Atbilstoši vienbalsīgam ACSH ieteikumam⁴² niķeļa savienojumu un hroma (VI) savienojumu ekspozīcijas mazināšanai jābūt koordinētai un tajā var gūt labumu no sinerģijas. Pamatojoties uz minēto ierosinājumu analīzi, kā arī uz ārējā pētījumā iegūtajiem datiem, Komisija uzskata par lietderīgu attiecībā uz šīm trim vielām noteikt pārejas periodu.

Ietekme uz darba ņēmējiem

Ietekmes uz darba ņēmējiem ziņā šai iniciatīvai būtu jānes vairāki ieguvumi: tiktu novērsti arodekspozīcijas izraisīta vēža un citu nopietnu slimību gadījumi un mazinātos tādas sekas kā darba ņēmēju un viņus aprūpējošo ģimeņu ciešanas, sliktāka dzīves kvalitāte vai pasliktinājusies labklājība.

Lielākie novērtējamie ieguvumi gaidāmi saistībā ar niķeļa savienojumiem un benzolu. Izvēlētais variants nestu šādus rezultātus.

- Akrilnitrils: tiktu novērsti līdz 12 smadzeņu vēža gadījumi un 408 deguna gļotādas kairinājuma gadījumi; naudas izteiksmē mērāmais ieguvums veselības jomā būtu 440 000–5 800 000 EUR.
- Niķeļa savienojumi: tiktu novērsti 133 plaušu vēža gadījumi, 702 citu plaušu patoloģiju gadījumi un 80 spontānie aborti; naudas izteiksmē mērāmais ieguvums veselības jomā būtu 72–92 miljoni EUR.
- Benzols: tiktu novērsti 182 leukēmijas gadījumi un 189 leukocitopēnijas gadījumi; naudas izteiksmē mērāmais ieguvums veselības jomā būtu 121–198 miljoni EUR.

Ietekme uz darba devējiem

Šīs iniciatīvas ietekme uz darba devējiem varētu būt tāda, ka uzņēmumiem rastos lielākas izmaksas, jo tiem būtu jāievieš papildu aizsardzības un preventīvie pasākumi. Tomēr šie ieguldījumi būs neliela daļa no uzņēmumu apgrozījuma. Ieguldījumi aizsardzības pasākumos arī palīdzēs uzņēmumiem izvairīties no izmaksām, kas saistītas ar personāla darba kavējumiem un mazāku darba ražīgumu veselības problēmu dēļ.

⁴¹ [OV L 345, 27.12.2017., 87. lpp.](#)

⁴² Sk. 33. zemsivītras piezīmi.

Turklāt attiecībā uz visām trim vielām ir paredzēti pārejas pasākumi, lai uzņēmumiem būtu vairāk laika vajadzīgo ieguldījumu veikšanai, vienlaikus jau uzlabojot darba ņēmēju aizsardzību. Lai gan sagaidāms, ka gada griezumā izmaksas katram uzņēmumam būtu ilgtspējīgas, lielākā daļa ieguldījumu riska pārvaldības pasākumos tiktu veikti aprēķinā aptvertā 60 gadu perioda sākumā.

Priekšlikums arī neparedz nekādus papildu informācijas sniegšanas pienākumus un tātad nepalielinās administratīvo slogu uzņēmumiem.

Ietekme uz vidi

Runājot par ietekmi uz vidi — akrilnitrila arodekspozīcijas robežvērtības ieviešanas dēļ nebūs nepieciešams ierīkot papildu vietējās izplūdes ventilāciju, kas varētu palielināt emisijas gaisā. Paredzams, ka neviens no potenciālajiem riska pārvaldības pasākumiem, kas vajadzīgi, lai izpildītu akrilnitrila ierobežošanai izvēlēto variantu, būtiski neizmainīs akrilnitrila izplūdi ūdenī. Attiecībā uz niķeļa savienojumiem izvēlēta varianta ieviešanai nebūtu ievērojami jāizmaina niķeļa savienojumu kopējā izplūde vidē. Tādēļ, nosakot ES līmeņa arodekspozīcijas robežvērtības akrilnitrilam un niķeļa savienojumiem, netiks izraisīta lielāka izplūde vidē un ietekmes uz vidi nebūs. Pašreizējās benzola arodekspozīcijas robežvērtības pazemināšana ES līmenī dažās nozarēs pat samazinās fugatīvās vai difūzās emisijas.

Ietekme uz dalībvalstīm / valstu iestādēm

Ietekme uz dalībvalstīm / valstu iestādēm būs atšķirīga — dalībvalstīs, kurās ir noteiktas arodekspozīcijas robežvērtības, kas atbilst šajā iniciatīvā paredzētajām robežvērtībām, ietekme būs mazāka nekā dalībvalstīs, kurās ir noteiktas augstākas arodekspozīcijas robežvērtības vai kurās tādu nav. Lai gan administratīvās un izpildes panākšanas izmaksas dažādās dalībvalstīs atšķirsies, tām nevajadzētu būt lielām. Papildu administratīvās izmaksas iestādēm varētu rasties saistībā ar nepieciešamību informēt un apmācīt darbiniekus, kā arī pārskatīt atbilstības kontroles rakstus. Tomēr šīs izmaksas ir nebūtiskas salīdzinājumā ar kopējām darbības izmaksām, ar ko saskaras valstu izpildes panākšanas iestādes.

Balstoties uz pieredzi, kas uzkrāta Vecāko darba inspektoru komitejas (SLIC) darbā, un ņemot vērā to, kā dažādās dalībvalstīs tiek organizēti izpildes pasākumi, maz ticams, ka jaunu robežvērtību ieviešanai Direktīvā būs kāda ietekme uz inspicēšanas apmeklējumu vispārējām izmaksām. Tie lielākoties tiek plānoti neatkarīgi no šā priekšlikuma, bieži vien pēc attiecīgajā gadā saņemtajām sūdzībām un/vai saskaņā ar konkrētās iestādes pieņemto inspicēšanas stratēģiju, kas orientēta uz attiecīgajām nozarēm, kurās izmanto šīs ķīmiskās vielas. Turklāt jāpiebilst, ka arodekspozīcijas robežvērtības, kas nosaka maksimālo ekspozīcijas līmeni, atvieglo inspektoru darbu, jo tās ir lietderīgs instruments atbilstības pārbaudēs.

Šai iniciatīvai arī būtu jāpalīdz samazināt dalībvalstu sociālā nodrošinājuma un veselības aprūpes sistēmu finansiālos zaudējumus, jo tā novērš veselības problēmas. Ir pat paredzams, ka valstu iestāžu ieguvumi pārsniegs izmaksas.

Normatīvā atbilstība un vienkāršošana

Ietekme uz MVU

Šis priekšlikums neparedz mazāk stingru režīmu mikrouzņēmumiem vai MVU. Saskaņā ar Direktīvu MVU nav atbrīvoti no pienākuma novērst vai līdz minimumam samazināt riskus, kas izriet no arodekspozīcijas kancerogēniem vai mutagēniem.

Daudziem šīs iniciatīvas aptvertajiem kancerogēniem valstu līmenī jau ir noteiktas arodekspozīcijas robežvērtības, pat ja to līmenis dalībvalstīs atšķiras. Šajā priekšlikumā paredzēto robežvērtību ieviešanai nevajadzētu ietekmēt MVU, kas reģistrēti/atrodas dalībvalstīs, kuru nacionālās robežvērtības ir vai nu vienādas ar ierosinātajām vērtībām, vai zemākas par tām. Tomēr būs novērojama ekonomiska ietekme tajās dalībvalstīs (un uz tur reģistrētajiem ekonomikas dalībniekiem), kurās pašlaik attiecībā uz priekšlikumā ietvertajiem kancerogēniem ir noteiktas augstākas arodekspozīcijas robežvērtības.

Uzņēmumi, kas izmanto akrilnitrilu, visbiežāk ir lieli uzņēmumi, bet nozarēs, kurās strādā ar niķeļa savienojumiem un benzolu, liela daļa uzņēmumu ir MVU. Attiecībā uz visām šajā iniciatīvā ietvertajām vielām MVU nepieciešamie ieguldījumi būs neliela daļa no MVU apgrozījuma nākamo 60 gadu periodā. Tikai ļoti nedomāzīgi MVU, kuru darbība saistīta ar niķeļa savienojumu izmantošanu, varētu rasties kādas grūtības izvēlētajā variantā izpildē. Tādēļ izvēlēto risinājumu kopums ietver pārejas periodus, kuru mērķis ir palīdzēt pārvarēt šādas grūtības.

Ietekme uz ES konkurētspēju vai starptautisko tirdzniecību

Šī iniciatīva pozitīvi ietekmēs konkurenci iekšējā tirgū, samazinot konkurences atšķirības starp uzņēmumiem, kas darbojas dalībvalstīs ar atšķirīgām nacionālajām arodekspozīcijas robežvērtībām, un sniedzot lielāku noteiktību par ekspozīcijas robežvērtību, kas ir saistoša visā ES.

Lai gan šī iniciatīva ieviesīs stingrākas arodekspozīcijas robežvērtības salīdzinājumā ar tām, kas ir spēkā dažās no Eiropas Savienības galvenajām konkurentvalstīm, tai nevajadzētu būtiski ietekmēt ES uzņēmumu ārējo konkurētspēju. Kā minēts iepriekš, lielākajā daļā gadījumu papildu izmaksas vienam uzņēmumam nebūs būtiskas.

Turklāt arodekspozīcijas robežvērtības, kas noteiktas ārpussavienības valstīs, ne vienmēr var salīdzināt ar ES robežvērtībām. Arodekspozīcijas robežvērtību noteikšanas metodes un arodekspozīcijas robežvērtību īstenošana dažādās valstīs ievērojami atšķiras, piemēram, tāpēc, ka atšķiras pieeja, vai un kā var ņemt vērā sociālekonomiskos faktorus, pastāv atšķirīga juridiskā izpildāmība vai gaidas par izpildi, atšķiras zinātnisko pierādījumu un analīzes metožu izmantojums, kā arī ražošanas attiecības un nozares dalībnieku, darba ņēmēju un citu iesaistīto lomas. Tādēļ, veicot salīdzinājumus un izdarot secinājumus par vērtībām, kas var nebūt tieši salīdzināmas, jāievēro piesardzība.

Pamattiesības

Ietekme uz pamattiesībām uzskatāma par pozitīvu, jo īpaši attiecībā uz 2. pantu (tiesības uz dzīvību) un 31. pantu (tiesības uz godīgiem, taisnīgiem, veselībai nekaitīgiem, drošiem un cilvēka cieņai atbilstīgiem darba apstākļiem).

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikumam nav vajadzīgs papildu budžets un personāla resursi ES budžetam vai ES izveidotajām struktūrām.

5. CITI ELEMENTI

Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība

Galvenie rādītāji Direktīvas ietekmes uzraudzībā ir arodslimību gadījumu un arodekspozīcijas izraisīta vēža gadījumu skaits ES un ar arodekspozīcijas izraisītu vēzi saistīto izmaksu samazinājums ekonomikas dalībniekiem un sociālā nodrošinājuma sistēmām ES. Lai sekotu līdzi pirmajam rādītājam, tiek vērtēti pieejamie *Eurostat* dati, kā arī dati, ko darba devēji paziņojuši valstu kompetentajām iestādēm saskaņā ar Direktīvas 14. panta 8. punktu un kam Komisija var piekļūt saskaņā ar Direktīvas 18. pantu, un dati, ko dalībvalstis sniegušas savos ziņojumos par īstenošanu atbilstoši Direktīvas 89/391/EEK 17.a pantam. Lai sekotu līdzi otrajam rādītājam, ir jāsalīdzina aplēstie dati par arodekspozīcijas izraisīta vēža radīto slogu ekonomisko zaudējumu un veselības aprūpes izmaksu ziņā un dati, kas par šiem aspektiem iegūti pēc pārskatītās versijas pieņemšanas.

Noteikto robežvērtību transponēšana tiks pārbaudīta divposmu atbilstības novērtēšanā (transponēšanas un izpildes pārbaudēs). Ierosināto grozījumu praktiskā īstenošana tiks izvērtēta tās periodiskās izvērtēšanas ietvaros, kas Komisijai jāveic saskaņā ar Direktīvas 89/391/EEK 17.a pantu. Piemērošanu un izpildi uzraudzīs valstu iestādes, konkrēti — valstu darba inspekcijas.

ES līmenī *SLIC* arī turpmāk informēs Komisiju par visām praktiskajām problēmām Direktīvas 2004/37/EK izpildē, tostarp par grūtībām ievērot saistošās robežvērtības. *SLIC* arī turpmāk vērtēs paziņotos gadījumus, apmainīsies ar informāciju un paraugpraksi un vajadzības gadījumā izstrādās palīgriekus (piemēram, norādījumus) izpildes panākšanai.

Skaidrojošie dokumenti (direktīvām)

Dalībvalstīm jānosūta Komisijai to valsts noteikumu teksts, ar kuriem tiek transponēta Direktīva, un šo noteikumu un Direktīvas atbilstības tabula. Ir vajadzīga skaidra informācija par jauno noteikumu transponēšanu, lai nodrošinātu atbilstību priekšlikumā noteiktajām minimālajām prasībām. Ar skaidrojošo dokumentu sniegšanu saistītais prognozētais papildu administratīvais slogs nav nesamērīgs (tas ir vienreizējs pienākums, un tā īstenošanā nebūtu jāiesaistās daudzām organizācijām). Skaidrojošos dokumentus visefektīvāk var sagatavot dalībvalstis.

Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, ir ierosināts, ka dalībvalstīm Komisija par saviem transponēšanas pasākumiem jāinformē, iesniedzot vienu vai vairākus dokumentus, kuros paskaidrota saikne starp Direktīvas komponentiem un valsts transponēšanas instrumentu attiecīgajām daļām.

Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums

1. pants

1. pantā noteikts, ka Direktīvas 2004/37/EK III pielikumu groza saskaņā ar šīs direktīvas pielikumu. III pielikuma saistošo ES robežvērtību saraksts tiek papildināts ar divām jaunām vielām, turklāt attiecībā uz akrilnitrilu norāda piebildi par iedarbību caur ādu, attiecībā uz niķeļa savienojumiem — piebildi par ādas un elpceļu sensibilizāciju. Vienas III pielikumā jau iekļautās vielas — benzola — robežvērtība tiek atjaunināta, saglabājot piebildi par iedarbību caur ādu. Visām trim vielām tabulas pēdējā ailē ir paredzēti pārejas pasākumi.

2.–4. pants

2.–4. pantā ietverti ierastie noteikumi par transponēšanu dalībvalstu tiesību aktos. 3. pantā minēts direktīvas spēkā stāšanās datums.

Pielikums

Pielikumā izmantotais termins “robežvērtība” ir definēts Direktīvas 2. panta c) punktā. Robežvērtības attiecas uz ekspozīciju ieelpošanas rezultātā un apraksta, kāda ir konkrētas ķīmiskās vielas maksimālā koncentrācija gaisā, kurai vidēji ir pieļaujams eksponēt darba ņēmējus noteiktā laika periodā.

Piebildi par iedarbību caur ādu norāda vienai ķīmiskai vielai, proti, akrilnitrilam, jo RAC ir novērtējusi, ka dermālā absorbcija varētu būtiski palielināt kopējo šīs vielas koncentrāciju organismā un attiecīgi vairo bažas par iespējamo ietekmi uz veselību. Piebilde par iedarbību caur ādu norāda, ka ir iespējama būtiska uzņemšana caur ādu. Piebildi par ādas sensibilizāciju norāda vienai ķīmisko vielu grupai, proti, niķeļa savienojumiem, jo RAC ir novērtējusi, ka eksponētība šīm vielām var izraisīt nelabvēlīgu ādas reakciju. Piebildi par elpceļu sensibilizāciju norāda vienai ķīmisko vielu grupai, proti, niķeļa savienojumiem, jo RAC ir novērtējusi, ka eksponētība šīm vielām var izraisīt nelabvēlīgu reakciju elpošanas orgānos. Darba devējiem ir pienākums ņemt vērā šādas piebildes, veicot riska novērtējumu un īstenojot preventīvos un aizsardzības pasākumus attiecībā uz konkrētu kancerogēnu vai mutagēnu saskaņā ar Direktīvu.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA,

ar ko groza Direktīvu 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 153. panta 2. punkta b) apakšpunktu saistībā ar 153. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu²,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/37/EK³ mērķis ir aizsargāt darba ņēmējus pret veselības un drošības risku, ko rada eksponētība kancerogēniem vai mutagēniem darbavietā. Minētajā direktīvā, izmantojot vispārēju principu sistēmu, kas dalībvalstīm ļauj nodrošināt konsekventu minimālo prasību piemērošanu, ir paredzēta konsekventa aizsardzība pret risku, kas saistīts ar arodekspozīciju kancerogēniem un mutagēniem. Šo minimālo prasību mērķis ir aizsargāt darba ņēmējus Savienības līmenī. Dalībvalstis var noteikt stingrākus noteikumus.
- (2) 10. princips Eiropas sociālo tiesību pīlārā⁴, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija kopīgi izsludināja sociālajā samītā par taisnīgām darbavietām un izaugsmi 2017. gada 17. novembrī, paredz darba ņēmēju tiesības uz augsta līmeņa darba aizsardzību, kas ietver aizsardzību pret arodekspozīciju kancerogēniem un mutagēniem.
- (3) Saistošās arodekspozīcijas robežvērtības ir svarīga daļa vispārējā sistēmā, kas ar Direktīvu 2004/37/EK izveidota darba ņēmēju aizsardzībai, un tās nedrīkst pārsniegt. Robežvērtības un citas tieši saistītas prasības būtu jānosaka visiem tiem kancerogēniem vai mutagēniem, attiecībā uz kuriem tas iespējams, pamatojoties uz pieejamo informāciju, tostarp zinātniskajiem un tehniskajiem datiem,

¹ OV C, , . lpp.

² OV C, , . lpp.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/37/EK (2004. gada 29. aprīlis) par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā (Sestā atsevišķā direktīva Padomes Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē) ([OV L 158, 30.4.2004., 50. lpp.](#)).

⁴ Eiropas sociālo tiesību pīlārs, 2017. gada novembris, pieejams vietnē https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_lv.pdf.

- (4) Pienākums nodrošināt atbilstību saistošām arodekspozīcijas robežvērtībām neskar citus darba devēju pienākumus, kas noteikti atbilstīgi Direktīvai 2004/37/EK, piemēram, pienākumu samazināt kancerogēnu un mutagēnu izmantošanu darbavietā, novērst vai samazināt darba ņēmēju eksponētību kancerogēniem vai mutagēniem un paredzēt šādā nolūkā īstenojamus pasākumus. Minētajiem pasākumiem, ciktāl tas tehniski ir iespējams, vajadzētu ietvert kancerogēna vai mutagēna aizstāšanu ar tādu vielu, maisījumu vai procesu, kas darba ņēmēju veselībai nav bīstams vai ir mazāk bīstams, un noslēgtas sistēmas vai citu tādu pasākumu izmantošanu, kas paredzēti, lai samazinātu darba ņēmēju eksponētības līmeni.
- (5) Šī direktīva stiprina darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzību darbavietā. Direktīvā 2004/37/EK būtu jānosaka jaunas robežvērtības, ņemot vērā pieejamo informāciju, tostarp jaunus zinātniskos un tehniskos datus, un balstoties arī uz sociālekonomiskās ietekmes rūpīgu novērtējumu un protokolu un metožu pieejamību eksponētības līmeņu mērīšanai darbavietā. Ja iespējams, minētajā informācijā būtu jāiekļauj dati par atlikušo risku darba ņēmēju veselībai, atzinumi, ko sagatavojusi Eiropas Ķīmikāliju aģentūras (ECHA) Riska novērtēšanas komiteja (RAC), un atzinumi, ko sagatavojusi Darba drošības un veselības aizsardzības padomdevēja komiteja (ACSH). Informācija par atlikušo risku, kas tiek darīta publiski pieejama Savienības līmenī, ir ļoti noderīga turpmākajā darbā, kura mērķis ir ierobežot risku, ko rada arodeksponētība kancerogēniem un mutagēniem.
- (6) Saskaņā ar RAC un ACSH ieteikumiem, ja iespējams, robežvērtības attiecībā uz ekspozīciju ieelpošanas rezultātā nosaka astoņu stundu salīdzināmajam periodam kā vidējai vērtībai laikā (ilgstošas ekspozīcijas robežvērtības), bet dažiem kancerogēniem vai mutagēniem — īsākam salīdzināmajam periodam, parasti 15 minūšu salīdzināmajiem periodiem kā vidējai vērtībai laikā (īslaicīgas ekspozīcijas robežvērtības), lai — ciktāl tas iespējams — ierobežotu ietekmi, ko izraisa īslaicīga ekspozīcija.
- (7) Lai nodrošinātu iespējami labāko aizsardzību, ir jāaplūko arī citi visu kancerogēnu un mutagēnu absorbcijas ceļi, ne tikai ieelpošana, tostarp iespēja, ka tie tiek uzņemti caur ādu.
- (8) Novērtējums par šajā direktīvā ietvertu kancerogēnu ietekmi uz veselību ir balstīts uz attiecīgiem RAC zinātniskajiem atzinumiem. Saskaņā ar Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāta un ECHA parakstīto pakalpojumu līmeņa vienošanos RAC sniedz zinātniskus izvērtējumus par katras izvēlētās prioritārās ķīmiskās vielas toksikoloģisko profilu, vērtējot to nelabvēlīgo ietekmi uz darba ņēmēju veselību.
- (9) Akrilnitrils atbilst kritērijiem, pēc kuriem tas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1272/2008⁵ klasificējams kā kancerogēns (1.B kategorijā), tāpēc tas ir kancerogēns Direktīvas 2004/37/EK nozīmē. Pamatojoties uz pieejamo informāciju, tostarp zinātniskajiem un tehniskajiem datiem, ir iespējams noteikt ilgtermiņa un īstermiņa robežvērtību minētajam kancerogēnam. Akrilnitrilu var arī absorbēt caur ādu. Tādēļ ir lietderīgi noteikt robežvērtību akrilnitrilam, uz ko attiecas Direktīvas 2004/37/EK darbības joma, un norādīt piebildi par iedarbību caur ādu. ACSH, pamatojoties uz RAC atzinumu, piekrita, ka būtu lietderīgi veikt akrilnitrila biomonitoringu. Tas būtu jāņem vērā, izstrādājot norādījumus par biomonitoringa praktisko izmantošanu.

⁵ Regula (EK) Nr. 1272/2008 par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu, pieejama vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX%3A32008R1272>.

- (10) Akrilnitrila robežvērtību 1 mg/m³ (0,45 ppm) un īstermiņa robežvērtību 4 mg/m³ (1,8 ppm) tuvākajā laikā varētu būt grūti ievērot. Būtu jānosaka pārejas periods, kurš ilgtu četrus gadus pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā un pēc kura beigām būtu piemērojamas minētās arodekspozīcijas robežvērtības.
- (11) Niķeļa savienojumi atbilst kritērijiem, pēc kuriem tie saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1272/2008 klasificējami kā kancerogēni (1.A kategorijā), tāpēc tie ir kancerogēni Direktīvas 2004/37/EK nozīmē. Pamatojoties uz pieejamo informāciju, tostarp zinātniskajiem un tehniskajiem datiem, ir iespējams noteikt robežvērtību minētajai kancerogēnu grupai. Arodekspozīcija niķeļa savienojumiem var arī izraisīt ādas un elpceļu sensibilizāciju. Tādēļ ir lietderīgi noteikt divas robežvērtības — gan niķeļa savienojumu, uz ko attiecas Direktīvas 2004/37/EK darbības joma, ieelpojamajai frakcijai, gan to respiratorajai frakcijai — un norādīt piebildi par ādas un elpceļu sensibilizāciju.
- (12) Niķeļa savienojumu robežvērtības — 0,01 mg/m³ respiratorajai frakcijai un 0,05 mg/m³ ieelpojamajai frakcijai — varētu būt grūti ievērot vairākās nozarēs vai procesos, tostarp it īpaši kausēšanas, pārstrādes un metināšanas darbībās. Turklāt, tā kā hroma (VI) un niķeļa savienojumiem var izmantot identiskus riska pārvaldības pasākumus, pārejas pasākumiem, ar ko mazina eksponētību šīm divām kancerogēnu grupām, būtu jābūt saskaņotiem. Tādēļ būtu jānosaka pārejas periods līdz 2025. gada 17. janvārim (ieskaitot), kura laikā būtu jāpiemēro niķeļa savienojumu ieelpojamās frakcijas robežvērtība 0,1 mg/m³. Šāds pārejas periods nodrošinātu saskaņotību ar hroma (VI) savienojumu arodekspozīcijas robežvērtības piemērošanas datumu, kas noteikts Direktīvā (ES) 2017/2398⁶.
- (13) Benzols atbilst kritērijiem, pēc kuriem tas saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1272/2008 klasificējams kā kancerogēns (1.A kategorijā), tāpēc tas ir kancerogēns Direktīvas 2004/37/EK nozīmē. Benzolu var arī absorbēt caur ādu. Direktīvas 2004/37/EK III pielikumā noteiktā benzola robežvērtība būtu jāpārskata, ņemot vērā jaunākos zinātniskos datus, un ir lietderīgi saglabāt piebildi par iedarbību caur ādu. ACSH, pamatojoties uz RAC atzinumu, piekrita, ka būtu lietderīgi veikt benzola biomonitoringu. Tas būtu jāņem vērā, izstrādājot norādījumus par biomonitoringa praktisko izmantošanu.
- (14) Pārskatīto benzola robežvērtību 0,2 ppm (0,66 mg/m³) dažās nozarēs tuvākajā laikā varētu būt grūti ievērot. Būtu jānosaka pārejas periods — četri gadi pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā. Periodā no diviem līdz četriem gadiem pēc direktīvas stāšanās spēkā būtu jāpiemēro pārejas robežvērtība 0,5 ppm (1,65 mg/m³).
- (15) Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 154. pantu ir veikusi divposmu apspriešanos ar darba devējiem un darba ņēmējiem Savienības līmenī. Komisija ir arī apspriedusies ar ACSH, kas pieņēmusi atzinumus par visām prioritārajām vielām, uz kurām attiecas šī direktīva, un katrai no tām ieteikusi vienu vai vairākas saistošas arodekspozīcijas robežvērtības, kā arī piebildes.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/2398 (2017. gada 12. decembris), ar ko groza Direktīvu 2004/37/EK par darba ņēmēju aizsardzību pret risku, kas saistīts ar kancerogēnu vai mutagēnu iedarbību darbā, pieejama vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1571906530859&uri=CELEX:32017L2398>.

- (16) Šajā direktīvā noteiktās robežvērtības būtu regulāri jākontrolē un jāpārskata, lai nodrošinātu atbilstību Regulai (EK) Nr. 1907/2006⁷.
- (17) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķi, proti, aizsargāt darba ņēmējus pret to veselības un drošības apdraudējumu, kā arī novērst šo apdraudējumu, ko rada vai varētu radīt arodekspozīcija kancerogēniem vai mutagēniem, nevar pietiekami sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet mēroga un iedarbības dēļ to var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.
- (18) Ņemot vērā to, ka šī direktīva attiecas uz darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzību darbavietā, tā būtu jātransponē ne vēlāk kā divus gadus pēc tās stāšanās spēkā.
- (19) Tādēļ Direktīva 2004/37/EK būtu attiecīgi jāgroza,
- IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Direktīvas 2004/37/EK III pielikumu groza saskaņā ar šīs direktīvas pielikumu.

2. pants

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības vēlākais [divus gadus] pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā. Dalībvalstis tūlīt dara zināmus Komisijai minēto noteikumu tekstus.
Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsaucē.
2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

3. pants

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

⁷

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1907/2006 (2006. gada 18. decembris), kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu, pieejama vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX%3A32006R1907>.

4. pants

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.
Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*